

รายงานสรุปผลการดำเนินงาน
โครงการพัฒนาการปลูกยางแบบอินทรีย์และการรับซื้อยางตามแนวคิดการตลาดนำการเกษตร

ผลการดำเนินงานโครงการพัฒนาการปลูกยางแบบอินทรีย์และการรับซื้อยางตามแนวคิดการตลาดนำการเกษตร

ศูนย์วิจัยพืชไร่อุบลราชธานี ร่วมกับคณะบริหารธุรกิจและการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี และวิสาหกิจชุมชน นวัตกรรมเกษตรอินทรีย์ลำเซบก ได้ดำเนินการนำผลงานด้านเทคโนโลยีที่เหมาะสมสำหรับการปลูกยางในสภาพนา เช่น การเตรียมดิน วิธีการปลูก ช่วงเวลาปลูก การจัดการปุ๋ย การให้น้ำ การดูแลและการป้องกันกำจัดศัตรูที่สำคัญ การเก็บเกี่ยว และการจัดการหลังการเก็บเกี่ยว รวมถึงด้านการแปรรูปผลผลิต ไปใช้ประโยชน์เพื่อการพัฒนาการเกษตรกับกลุ่มวิสาหกิจชุมชน นวัตกรรมเกษตรอินทรีย์ลำเซบก ตำบลขามเปี้ย อำเภอดงหลวง จังหวัดอุบลราชธานี เพื่อผลิตงานให้ได้คุณภาพตรงตามความต้องการของตลาด ซึ่งมีบริษัท ออแกนิก อินเทอร์เน็ต จำกัด ตำบลหลักหก อำเภอเมืองปทุมธานี จังหวัดปทุมธานีรองรับผลผลิตที่ได้ และนำเข้าสู่อุตสาหกรรมอาหารเพื่อสุขภาพ (Niche market) ดังนี้

๑) จัดอบรมให้แก่เกษตรกรครั้งที่ 1 หลักสูตร “เทคโนโลยีการปลูกยางและการดูแลรักษา” เพื่อเป็นแนวทางและวิธีการปลูกยางซึ่งเป็นพืชชนิดใหม่ในพื้นที่ จากนั้นมีการคัดเลือกเกษตรกรแปลงต้นแบบในการปลูกยางอินทรีย์ จำนวน 5 ราย/แปลง นอกจากนี้ ศูนย์วิจัยพืชไร่อุบลราชธานียังได้ลงพื้นที่เพื่อสาธิตทำปุ๋ยหมักมูลวัว น้ำหมักสมุนไพรเพื่อใช้ในแปลงสาธิตและแปลงเกษตรกรรายอื่นที่ต้องการปลูกยาง รวมถึงการปลูกยางด้วยเครื่องปลูก การถอนแยก การเกี่ยวด้วยเครื่องและเคียว การตากยางและการทำความสะอาดเมล็ดในแปลงต้นแบบเพื่อให้เกษตรกรรายอื่นได้มาเรียนรู้ รวมถึงได้มีการติดตาม ให้คำแนะนำโดยนักวิชาการเกษตรของศูนย์วิจัยพืชไร่อุบลราชธานีเป็นระยะๆ และการเข้าพื้นที่เพื่อแก้ปัญหาเฉพาะรายอีกด้วย

๒) จัดการอบรมครั้งที่ 2 หลักสูตร “วิทยาการหลังการเก็บเกี่ยวและการประเมินผลการดำเนินงาน” ศูนย์วิจัยพืชไร่อุบลราชธานีเน้น การเก็บเกี่ยวผลผลิตการปรับปรุงคุณภาพ และสาธิตการแปรรูปยางเพื่อเพิ่มมูลค่าให้แก่ผลผลิต กิจกรรมเริ่มต้นคือ การสรุปผลการปลูกยางดำอุบลราชธานี 3 ของ สมาชิก “คลัสเตอร์ยางดำอุบลราชธานี 3” และบรรยายการเก็บเกี่ยวและปรับปรุงสภาพผลผลิตให้ได้คุณภาพ การอบรมแบ่งเป็น 3 ฐานการเรียนรู้ ได้แก่ 1. การปฏิบัติงานการปลูกยางในสภาพนาอินทรีย์ 2. การทำน้ำหมักสมุนไพรไล่แมลง และ 3. การสาธิตการทำซ็อกโกแลตผสมงา รวมถึงการถอดบทเรียนจากสมาชิก (After Action Review) คือ เกษตรกรมีความพอใจในการผลิตยางอินทรีย์ในปีนี้ แต่ในระยะเริ่มต้น เกษตรกรยังไม่มีเชื่อมั่นว่าจะปลูกได้เนื่องจากงาเป็นพืชชนิดใหม่ในพื้นที่ เกษตรกรไม่มีความคุ้นเคยในการปลูกและการดูแลรักษา แต่หลังจากผ่านไป 1 ฤดูการผลิตแล้ว เกษตรกรได้ทราบถึงข้อผิดพลาดในการปลูก เช่น ควรปลูกงาในเดือน พฤศจิกายน ถึง มกราคม ไม่ควรปลูกในเดือนกุมภาพันธ์ ควรเตรียมดินให้ละเอียดเนื่องจากงามีเมล็ดที่เล็กต้องกลบดินหลังจากปลูก และให้น้ำหลังการปลูกทันทีเพื่อให้เมล็ดงอก ต้องมีการถอนแยกเพราะถึงแม้จะใช้เครื่องปลูกแต่ต้นงายังขึ้นถี่อยู่มากในช่วง 1 เดือนแรกหลังการปลูกเป็นช่วงที่สำคัญ เกษตรกรต้องมีการเอาใจใส่ต้นงาด้านน้ำและพ่นน้ำหมักไล่แมลง การให้น้ำช่วง

ระยะติดดอกเพื่อให้ได้ผลผลิตสูงและมีคุณภาพ เป็นต้น ส่วนเรื่องการเก็บเกี่ยวและการตากเกษตรกรมีความเข้าใจดี เนื่องจากได้รับความรู้ผ่านการอบรมและการสาธิตของเจ้าหน้าที่ผ่านแปลงต้นแบบ

กลุ่มเป้าหมาย

1. กลุ่มเป้าหมายที่เข้ารับการอบรม

เกษตรกรกลุ่มเป้าหมายคือ เกษตรกร ในพื้นที่ตำบลขามเปี้ย อำเภอตระการพืชผล และตำบลท่าเมือง อำเภอดอนมดแดง จังหวัดอุบลราชธานี ได้รับการอบรม 2 ครั้งคือ

1.1 การอบรมครั้งที่ 1 การปลูก การดูแลรักษา และการเก็บเกี่ยว (พันธุ์ การเตรียมดิน วิธีการปลูก การจัดการปุ๋ยและน้ำ การป้องกันและกำจัดศัตรูที่สำคัญ และระยะเวลาการเก็บเกี่ยว ตลอดจนวิธีการเก็บเกี่ยวที่เหมาะสม) วันที่ 30 พฤศจิกายน 2563 ฝึกอบรมหลักสูตร “เทคโนโลยีการปลูกและการดูแลรักษา” ณ ห้องประชุมอินทนิล มหาวิทยาราชภัฏอุบลราชธานี อำเภอเมือง จังหวัดอุบลราชธานี และศึกษาดูงาน ณ ศูนย์วิจัยพืชไร้อุบลราชธานี จำนวน 50 คน (เอกสารแนบ 1)

1.2 การอบรมครั้งที่ 2 หลักสูตร “วิทยาการหลังการเก็บเกี่ยวและการประเมินผลการดำเนินงาน” (อบรมครั้งที่ 2) ณ ที่ทำการวิสาหกิจชุมชน นวัตกรรมเกษตรอินทรีย์ ลำเซบก อำเภอตระการพืชผล จังหวัดอุบลราชธานี วันที่ 8 กรกฎาคม 2564 จำนวน 50 คน (เอกสารแนบ 2)

2. กลุ่มเป้าหมายเกษตรกรสำหรับการจัดทำแปลงต้นแบบ

2.1 แปลงเกษตรต้นแบบเทคโนโลยีการปลูกที่ถูกต้องและเหมาะสมในแปลงเกษตรกร จำนวน 5 ราย ไร่ 0.59 ไร่ รวมพื้นที่ 3.2 ไร่ ผลการวิเคราะห์ดินก่อนปลูกพบว่า ค่าความเป็นกรด-ด่าง (pH) อยู่ระหว่าง 4.5-6.25 ดินมีความเป็นกรดอ่อน อินทรีย์วัตถุ (OM) อยู่ระหว่าง 0.35-0.73 % ซึ่งเป็นค่าที่ต่ำกว่าความต้องการของงา (OM 1%) ส่วนค่า ไนโตรเจน ฟอสฟอรัสและโพแทสเซียมน้อย (ตารางที่ 1) จากนั้นได้ดำเนินอบรมและสาธิตการทำปุ๋ยคอกหมัก เพื่อใช้ในแปลงปลูกงา ในอัตรา 500 กก/ไร่ พร้อมไถพรวนเพื่อให้ปุ๋ยคอกหมักได้คลุกเคล้าอย่างสม่ำเสมอ และเป็นการตากดินเป็นเวลา 2 สัปดาห์ ก่อนทำการปลูก หลังการเก็บเกี่ยวพบว่า แปลงต้นแบบให้ผลผลิตรวม 258 กิโลกรัม ผลผลิตเฉลี่ย 87.5 กิโลกรัมต่อไร่ (ตารางที่ 1) จากต้นทุนการผลิตของกลุ่มฯ มีต้นทุนที่ 650 บาท/ไร่ (ตารางที่ 3) ราคาขายผลผลิตที่ 100 บาท/กิโลกรัม แสดงว่า เกษตรกรแปลงต้นแบบจะได้รับผลตอบแทนสุทธิ 87.5 กิโลกรัม x 100 บาท เป็นเงิน 8,750 บาท หักต้นทุน 650 บาท คงเหลือ 8,100 บาท/ไร่

ตารางที่ 1 รายชื่อเกษตรกรแปลงต้นแบบ ผลค่าวิเคราะห์ดินและผลผลิต จำนวน 5 แปลง

ลำดับที่	ชื่อ-สกุล	ผลวิเคราะห์ดิน					พื้นที่ (ไร่)	ผลผลิต/พื้นที่ (กก.)	ผลผลิต/ไร่ (กก.)
		pH	อินทรีย์วัตถุ (%)	ไนโตรเจน (%)	ฟอสฟอรัส (มก./กก.)	โพแทสเซียม (มก./กก.)			
1	นางประไพ พันธุ์ม	6.25	0.35	0.029	81.05	29.50	0.75	105	140
2	นายบุญตา วงศ์บุตร	4.99	0.73	0.037	12.01	12.80	0.25	23	92
3	นายบุญมี เดชคำภู	4.59	0.51	0.030	7.54	26.50	0.70	80	115
4	นายสุธีพล สายเนตร	5.00	0.63	0.032	7.46	22.90	0.50	15	30

5	นายบุญใส ขำตา	4.90	0.52	0.026	3.92	27.70	0.75	35	47
ผลรวม							2.95	258	
ค่าเฉลี่ย							0.59	51.6	87.5

2.2 เกษตรกรเครือข่ายที่เข้าร่วมการปลูกงา

จากการตรวจติดตามเกษตรกรที่ได้รับการอบรมในครั้งที่ 1 จำนวน 50 ราย พบว่า เกษตรกรร้อยละ 50 ไม่สามารถปฏิบัติตามเงื่อนไขของกลุ่มที่ต้องการผลิตเป็นงานอินทรีย์ ดังนั้น เกษตรกรจึงไม่เข้าในการปลูกงาครั้งนี้ ส่วนอีก 25 ราย ได้เข้าร่วมปลูกงาด้วยการนำเทคโนโลยีการปลูกงาที่ถูกต้องและเหมาะสมไปใช้ในการผลิต (ร่วมแปลงต้นแบบ) แต่เกษตรกรที่สามารถให้เก็บเกี่ยวได้เพียง 18 ราย พื้นที่ 16.5 ไร่ ผลผลิตทั้งสิ้น 441 กิโลกรัม ส่วนอีก 7 รายที่ไม่สามารถเก็บเกี่ยวผลผลิตได้ เนื่องจาก ประสบปัญหาเรื่องน้ำและเป็นดินเค็ม (บาดาลน้ำลึก 38 เมตร) ทำให้งาไม่สามารถเจริญเติบโตได้

กลุ่มเกษตรกรที่เก็บเกี่ยวผลผลิตได้ แบ่งเป็น 2 กลุ่ม (ตารางที่ 2) คือ

กลุ่มที่ 1 กลุ่มที่มีศักยภาพ ซึ่งให้ผลผลิตที่น่าพอใจ มีจำนวน 13 ราย คิดเป็นร้อยละ 72 ของจำนวนเกษตรกรที่เก็บเกี่ยวผลผลิตได้ พื้นที่ 13 ไร่ ได้ผลผลิตรวม 394 กก คิดเป็นผลผลิตเฉลี่ยต่อไร่ 56.23 กิโลกรัม จากต้นทุนการผลิตงาของกลุ่มฯ มีต้นทุนที่ 650 บาท/ไร่ (ตารางที่ 3) ราคาขายผลผลิตที่ 100 บาท/กิโลกรัม แสดงว่า เกษตรกรจะได้รับผลตอบแทนสุทธิ 56.23 กิโลกรัม x 100 บาท เป็นเงิน 5,623 บาท หักต้นทุน 650 บาท คงเหลือ 4,973 บาท/ไร่

กลุ่มที่ 2 กลุ่มที่ต้องการพัฒนาเพิ่ม ซึ่งให้ผลผลิตที่ค่อนข้างต่ำ มีจำนวน 5 ราย คิดเป็นร้อยละ 18 ของจำนวนเกษตรกรที่เก็บเกี่ยวผลผลิตได้ พื้นที่ 3.5 ไร่ ได้ผลผลิตรวม 47 กิโลกรัม คิดเป็นผลผลิตเฉลี่ยต่อไร่ 18.80 กิโลกรัม. จากต้นทุนการผลิตงาของกลุ่มฯ มีต้นทุนที่ 650 บาท/ไร่ (ตารางที่ 3) ราคาขายผลผลิตที่ 100 บาท/กิโลกรัม แสดงว่า เกษตรกรจะได้รับผลตอบแทนสุทธิ 18.80 กิโลกรัม x 100 บาท เป็นเงิน 1,880 บาท หักต้นทุน 650 บาท คงเหลือ 1,230 บาท/ไร่

ตารางที่ 2 รายชื่อเกษตรกร พื้นที่และผลผลิตงาของเกษตรกรที่ปลูกงา จำนวน 18 ราย

ลำดับที่	ชื่อ-สกุล	ที่อยู่	พื้นที่ (ไร่)	ผลผลิต/พื้นที่ (กก.)	ผลผลิต (กก.) / ไร่
กลุ่มที่ 1 กลุ่มที่มีศักยภาพ					
1	นายประไพ พันปุม	34 ม. 3 ต. ท่าเมือง อ. ดอนมดแดง จ. อุบลราชธานี	0.75	100	140
2	นางหนึ่งฤทัย เชื้อบุญ	30 ม. 3 ต. ท่าเมือง อ. ดอนมดแดง จ. อุบลราชธานี	0.5	30	60
3	นายบุญมี เดชคำภู	1 ม. 6 ต. ท่าเมือง อ. ดอนมดแดง จ. อุบลราชธานี	0.7	80	114
4	นางสุจีรา เสริฐสม	97 ม. 4 ต. ขามเปี้ย อ. ตระการพืชผล จ. อุบลราชธานี	0.25	14	56
5	นายบุญใส ขำตา	45 ม. 6 ต. ท่าเมือง อ. ดอนมดแดง จ. อุบลราชธานี	0.75	35	46
6	นางบังกษณ์ วาริสาร	106 ม. 4 ต. ขามเปี้ย อ. ตระการพืชผล จ. อุบลราชธานี	0.5	23	46
7	นางสุวรรณา ปลายทอง	161 ม. 4 ต. ขามเปี้ย อ. ตระการพืชผล จ. อุบลราชธานี	0.5	23	46
8	นายบุญตา วงศ์บุตร	158 ม. 3 ต. ท่าเมือง อ. ดอนมดแดง จ. อุบลราชธานี	0.5	23	46

9	นางบัวศรี สิงห์สีทา	10 ม. 8 ต. ท่าเมือง อ. ดอนมดแดง จ. อุบลราชธานี	0.25	10	40
10	นายสุบรรณ วิลามาต	1 ม. 4 ต. ขามเปี้ย อ. ตระการพืชผล จ. อุบลราชธานี	0.5	18	36
11	นายฉลอง พินธุกรณ์	33 ม. 5 ต. ท่าเมือง อ. ดอนมดแดง จ. อุบลราชธานี	0.25	9	36
12	นายอุไร เลขสันต์	15 ม. 1 ต. ขามเปี้ย อ. ตระการพืชผล จ. อุบลราชธานี	0.4	14	35
13	นายสุธีพล สายเนตร	41 ม. 1 ต. ขามเปี้ย อ. ตระการพืชผล จ. อุบลราชธานี	0.5	15	30
			รวม	13	394
			เฉลี่ย	0.5	30.31
กลุ่มที่ 2 กลุ่มที่ต้องพัฒนาเพิ่ม					
14	นางพรพิสัย เผ่าภูรี	100 ม. 1 ต. ท่าเมือง อ. ดอนมดแดง จ. อุบลราชธานี	0.5	11	22
15	นางมยุรี ร่วมบุญ	126 ม. 1 ต. ท่าเมือง อ. ดอนมดแดง จ. อุบลราชธานี	0.5	10	20
16	นางสุบรรณ ชินโชติ	ม. 3 ต. ท่าเมือง อ. ดอนมดแดง จ. อุบลราชธานี	0.5	10	20
17	นางหนูเต็ม แก้ววงศ์	78 ม. 5 ต. ท่าเมือง อ. ดอนมดแดง จ. อุบลราชธานี	0.5	10	20
18	นายสิทธิศักดิ์ โพธิ์พา	241 ม.1 ต. ขามเปี้ย อ. ตระการพืชผล จ. อุบลราชธานี	0.5	6	12
			รวม	3.5	47
			เฉลี่ย	0.5	9.4

ความพึงพอใจของกลุ่มเป้าหมายที่มีการนำผลงานวิจัยไปใช้ประโยชน์

(ประเมินในรูปแบบของการสัมภาษณ์จากแบบสอบถามพร้อมทั้งวิเคราะห์ผลความพึงพอใจและการยอมรับเทคโนโลยีที่ถ่ายทอดสู่กลุ่มเป้าหมาย)

สำรวจความพึงพอใจของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการในปีงบประมาณ 2564 (ตุลาคม 2563 – กันยายน 2564) ผลการประเมินความพึงพอใจ/ความสามารถปฏิบัติของเกษตรกรต่อกิจกรรมที่ทางโครงการได้ให้คำแนะนำในการปลูกงาอินทรีในสภาพนา ผู้เข้าร่วมการอบรม จำนวน 50 รายพบว่า เกษตรกรนำการเตรียมปุ๋ยหมักไปใช้ได้ ในระดับมาก ร้อยละ 80 การเตรียมน้ำหมักไล่แมลง ในระดับ มาก ร้อยละ 70 การใช้อัตราเมล็ดตามคำแนะนำ 0.5-1 กิโลกรัม/ไร่ ในระดับ มาก ร้อยละ 75 การเตรียมแปลงในระดับมาก ร้อยละ 80 การสาธิตการปลูกงาในระดับมาก ร้อยละ 90 การเก็บเกี่ยวตามคำแนะนำ ในระดับมาก ร้อยละ 70 การให้นำแนะนำของเจ้าหน้าที่ในระดับดีมาก ร้อยละ 90 ได้รับความรู้ วิธีการและเทคโนโลยีการผลิตเพิ่มเติม ในระดับดีมาก ร้อยละ 80 ความพึงพอใจต่อผลผลิตงาในระดับ มาก ร้อยละ 80 ความพึงพอใจต่อต้นทุนการผลิตในระดับมากถึงปานกลาง ร้อยละ 80 ความพอใจต่อรายได้จากการจำหน่ายงา ในระดับมากถึงมากที่สุดร้อยละ 90 ความพึงพอใจต่อโครงการในระดับมากถึงมากที่สุด 90 เกษตรกรจะปลูกงาในปีต่อไป (ถ้าไม่มีโครงการสนับสนุน) ในระดับมากถึงมากที่สุด 80 เกษตรกรอยากให้มีโครงการต่อ ในระดับ มากถึงมากที่สุด ร้อยละ 85 และควรขยายผลในพื้นที่อื่นๆ ในระดับมาก ร้อยละ 80

ผลสำเร็จของการดำเนินงานกลุ่มเป้าหมายจากการนำผลงานวิจัยไปใช้ เมื่อเปรียบเทียบกับก่อนนำไปใช้

(สรุปผลก่อนมีการนำผลงานวิจัยไปใช้กับหลังนำผลงานวิจัยไปใช้รวมถึงเปรียบเทียบต้นทุน ผลผลิต ราคา การรับรองคุณภาพ)

1. ต้นทุนการผลิตงาของกลุ่มเกษตรกรฯ เกษตรกรได้ปลูกงาเป็นพืชหลังการทำนา มีต้นทุนคือ ค่าไถเตรียมแปลง ไร่ละ 600 บาทต่อไร่ ค่าเมล็ดพันธุ์ได้รับการสนับสนุนจาก กลุ่มวิสาหกิจชุมชน นวัตกรรมเกษตรอินทรีย์

ลำเซบกและคณะบริหารธุรกิจและการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี ส่วนค่าวัสดุบำรุงดินและแรงงาน ไม่มีค่าใช้จ่าย เนื่องจากเกษตรกรใช้แรงงานภายในครัวเรือนในการปลูก และดูแลรักษาจนถึงการเก็บเกี่ยวและปรับปรุงสภาพผลผลิตงา รวมถึงปัจจัยการผลิตในการผลิตปุ๋ยหมักและน้ำหมักสมุนไพรซึ่งเกษตรกรหาได้เองภายในชุมชน (ตารางที่ 3)

ตารางที่ 3 ต้นทุนการผลิตงา แปลงเกษตรกรผู้ปลูกงาในโครงการเทคโนโลยีการผลิตงาในสภาพนา จากวิสาหกิจชุมชนสู่อุตสาหกรรมอาหารสุขภาพ ปี 2564

รายการ	ต้นทุนการผลิตงาทัวไป (บาท/ไร่)	ต้นทุนการผลิตงาของกลุ่มฯ (บาท/ไร่)
1. ค่าไถ	300	300
2. ค่าไถพรวน	300	300
3. ค่าเมล็ดพันธุ์	50	50
4. ค่าจ้างปลูก	400	-
5. ค่ากำจัดวัชพืช	600	-
6. ค่าปุ๋ยอินทรีย์	565	-
7. ค่าจ้างหว่านปุ๋ยอินทรีย์	400	-
8. ค่ากำจัดแมลง	200	-
9. ค่าเก็บเกี่ยว	600	-
10. ค่ากะเทาะ	400	-
รวม	3,715	650

2. สรุปลผลผลิตงาทั้งหมดในโครงการจำนวน 446 กิโลกรัม เกษตรกรได้ส่งมอบให้กับกลุ่มวิสาหกิจชุมชนนวัตกรรมเกษตรอินทรีย์ลำเซบก จำนวน 30 กิโลกรัม เพื่อไว้ให้สมาชิกใช้ปลูกในปีถัดไปทั้งที่ได้นำเมล็ดมาปรับปรุงสภาพเมล็ดและเก็บรักษาไว้ ณ ห้องเก็บเมล็ดพันธุ์ของศูนย์วิจัยพืชไร่อุบลราชธานี เกษตรกรมีผลผลิตงาไว้บริโภคและแปรรูปเองในครัวเรือน เช่น ทำงาคั่ว นำงาผสมในมะม่วงแผ่น กระจายสารท ข้าวหลาม เป็นต้น รวมทั้งจำหน่ายผลผลิตงาภายในชุมชน จำนวน 264 กิโลกรัม ซึ่งคิดเป็นผลตอบแทนที่เกิดขึ้นจากงาอยู่ระหว่าง 80-120 บาท/กิโลกรัม และได้จำหน่ายผลผลิตให้กับบริษัท ชิน ออแกนิก ฟู้ดส์ จำกัด จำนวน 152 กิโลกรัม ราคา 100 บาท/กิโลกรัม

ปัญหาและอุปสรรคของการดำเนินงาน

ระยะเริ่มต้น เกษตรกรยังไม่มีเชื่อมั่นใจว่าจะปลูกได้เนื่องจากงาเป็นพืชชนิดใหม่ในพื้นที่ เกษตรกรไม่มีความคุ้นเคยในการปลูกและการดูแลรักษา ประกอบกับสภาพภูมิอากาศที่เปลี่ยนแปลงมีอากาศเย็นทำให้ได้ปลูกงาในเดือนกุมภาพันธ์ ซึ่งตามหลักวิชาการแล้วควรปลูกในเดือนพฤศจิกายนถึงมกราคม บางแปลงมีการเตรียมดินไม่ละเอียดพอคือไม่มีการไถพรวน และมีความชื้นต่ำ ทำให้งาไม่สม่ำเสมอ บางแปลงไม่มีการให้น้ำหลังปลูกจึงได้

แนะนำให้ทำอย่างเร่งด่วน ในระยะ 1 เดือนแรกหลังปลูกเป็นช่วงวิกฤต เริ่มมีหนอนท้อใบงา จึงได้แนะนำให้พ่นน้ำหมักกำจัดแมลงในช่วงเย็น (หลัง 16.00 น.) และพ่นซ้ำ 3-4 ครั้ง ทุก 3 วัน และถอนแยกให้ได้ระยะห่างระหว่างต้นประมาณ 10 เซนติเมตร เกษตรกรไม่ถอนแยกเพราะเสียดายต้นกล้างา จึงได้อธิบายข้อเสียของการไม่ถอนแยกพร้อมสาธิตการถอนแยก พร้อมทั้งได้แนะนำให้กำจัดวัชพืชและกลบโคนต้น

ข้อเสนอแนะ/แนวทางการขยายผลงานวิจัยสู่กลุ่มเป้าหมาย

- เกษตรกรมีความพึงพอใจในผลผลิตงาที่ปลูกหลังนา เพราะได้เรียนรู้จากแปลงต้นแบบ มีนักวิชาการเกษตรคอยให้คำแนะนำ และมีตลาดรับซื้อที่แน่นอน ดังนั้น ควรมีการดำเนินโครงการอย่างต่อเนื่องเพื่อเพิ่มพื้นที่ปลูกงาและเพิ่มผลผลิตให้เพียงพอกับความต้องการของตลาด

ถอดบทเรียนจากการดำเนินงานปี ๒๕๖๔

แม้ว่าผลผลิตงาที่ได้ยังไม่สูงเท่าที่ควรเพราะเป็นการปลูกงาในสภาพนาอินทรีย์ของเกษตรกรเป็นครั้งแรก ซึ่งเกษตรกรยังไม่มีความรู้เกี่ยวกับพืชและการจัดการ สาเหตุที่เกษตรกรได้ผลผลิตงาต่ำเนื่องจาก เกษตรกรยังไม่ตระหนักถึงความสำคัญของการเตรียมดินที่เหมาะสมกับการปลูกงาซึ่งมีเมล็ดขนาดเล็ก และไม่สามารถจัดการเรื่องการให้น้ำหลังการปลูกงา เกษตรกรบางรายไม่ถอนต้นกล้างาให้ได้จำนวนที่เหมาะสมเพราะเกษตรกรมีความเสียดายต้นกล้างา

แต่อย่างไรก็ตามจากกิจกรรมการถอดบทเรียน และแบบสัมภาษณ์ความพึงพอใจพบว่า เกษตรกรผู้ร่วมโครงการมากกว่าร้อยละ ๘๐ ยังจะปลูกงาในปีต่อไป (แม้ว่าไม่มีโครงการสนับสนุน) และร้อยละ 85 อยากให้มีโครงการต่อ และควรขยายผลในพื้นที่อื่นๆ เนื่องจากผลตอบแทนที่ได้รับรับเป็นที่น่าพอใจ และเกษตรกรยังสามารถจำหน่ายได้เองในชุมชน ซึ่งมีความต้องการใช้ผลผลิตงาในพื้นที่สูง และยังมีบริษัท ชิน ออแกนิก ฟู้ดส์ จำกัด รับซื้อผลผลิตทำให้เกษตรกรเกิดความมั่นใจว่าจะไม่มีปัญหาเรื่องการจำหน่าย แสดงให้เห็นว่า **โครงการพัฒนาการปลูกงาแบบอินทรีย์และการรับซื้องาตามแนวคิดการตลาดนำเกษตรกร** เป็นแนวทางที่ควรขยายผลต่อในพื้นที่อื่นๆ แต่ต้องอยู่บนพื้นฐานของปริมาณและคุณภาพ ที่เหมาะสมกับความต้องการของผู้รับซื้อ